

POPnetwerk Participatie

Aanvraagformulier Onderzoekvouchers 2023

Dit formulier dient digitaal gestuurd te worden naar kennisknooppuntparticipatie@minienw.nl

Dit formulier dient uiterlijk 15 mei 24:00 uur verzonden te worden.

Projectnaam

Groei, bloei, conflict en ontmoeting: een responsieve evaluatie van participatief inrichten van de openbare ruimte

Deel 1 – Hoofdaanvrager

Naam organisatie	VU Amsterdam
Naam contactpersoon	dr. Barbara Groot
Functie	Assistant Professor Kwalitatief onderzoek en Participatie
Adres	De Boelelaan 1085, 1081 HV Amsterdam
Email	b.c.groot-sluijsmans@vu.nl
Telefoonnummer	06-15907823
<p>Bovenstaande gegevens zullen voor alle correspondentie worden gebruikt. Indien een ander organisatie als correspondentieadres wordt gebruikt dan alle bovenstaande onderdelen voor de correspondentie, hieronder vermelden</p>	

Deel 2 - Betrokken partijen

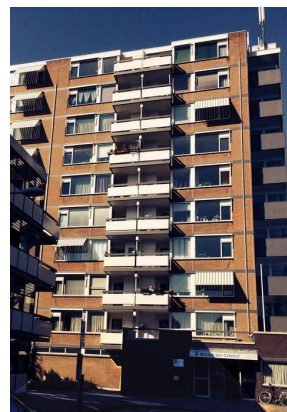
Projecttitel	Groei, bloei, conflict en ontmoeting: een responsieve evaluatie van participatief inrichten van de openbare ruimte
Onderzoeksorganisatie	
Organisatie	VU Amsterdam
Naam contactpersoon	Dr. Barbara Groot
Functie	Assistant Professor Kwalitatief onderzoek en Participatie
Praktijkorganisatie	
Organisatie	Cliëntenbelang Amsterdam / Centrum voor Cliëntenervaringen
Naam contactpersoon	Deborah Lauria
Functie	Directeur
Andere organisaties betrokken bij de aanvraag	
Organisatie	Welzijnsorganisatie Dynamo Amsterdam, Hester Siegers, Participatie medewerker, hsiegers@dynamo-amsterdam.nl , 06-34213501
Organisatie	Yvonne Lengams, initiatiefnemer bewonersinitiatief, ymmlengams@hotmail.com , 06-47873536
Organisatie	Vormvinder, Marielle Schuurman, social designer en onderzoeker, info@marielleschuurman.nl , 06 44 96 44 47

Deel 3 - Omschrijving onderzoek

Omschrijf het onderzoek. De hieronder gekozen aantal regels per onderdeel (A-H) in deel 3 mag daarvoor naar wens worden aangepast. De maximale omvang van de beschrijving van het onderzoek is echter maximaal vier A4 pagina's met een minimale lettergrootte van 10pt.

A. Doelstelling en vraagstelling

Het buurtbudget is een instrument dat de gemeente Amsterdam inzet met als doel bewonersinitiatieven te stimuleren en faciliteren. In Amsterdam, bijvoorbeeld in de wijk Buitenveldert-West, worden alle buurtbewoners, ondernemers en organisaties twee keer per jaar uitgenodigd om een plan voor de buurt in te dienen. Plannen worden door het stadsdeel getoetst op haalbaarheid. Vervolgens kunnen alle buurtbewoners van Buitenveldert-Oost van 12 jaar en ouder stemmen op de plannen. De plannen met de meeste stemmen worden uiteindelijk uitgevoerd. Zo bepalen alle buurtbewoners mee over hoe de € 100.000,- wordt besteed. Wereldwijd is er aandacht aan *participatory budgeting*¹⁻². Uit recent onderzoek in Amsterdam³ blijkt dat buurtbudgetten bijdragen aan community building, echter vooral de processen van *samenwerking tussen partijen* (burgers, samenwerkingspartners in de wijk, gemeente) dragen bij aan het vergroten van deze community 'capaciteit'.

In 2020 heeft Yvonne Lengams, bewoner in deze flat (zie foto) van Buitenveldert Oost een buurtinitiatief ingediend. Vanuit het project Ouderenvriendelijk Buitenveldert (2017-2018), een participatief onderzoek door en voor ouderen over prettig wonen en gezondheid in de wijk, kwam een agenda met 80 punten om de buurt te verbeteren. Eén ervan was meer onderlinge verbinding tussen bewoners in de multiculturele seniorenflat Marius ten Catehof. Hier wonen veel ouderen met diverse achtergronden (o.a. lage SES, migratieachtergronden, psychische klachten, dementie) en er was veel onvrede, criminaliteit en een grote zorgbehoefte. Yvonne was één van de bewoners die actief meedeed aan het participatieve onderzoeksproject Ouderenvriendelijk Buitenveldert en nu met deze ouderen nog actief is in bewonersinitiatief 'Werkgroep Ouderenvriendelijk Buitenveldert'.

Yvonne (hier op de foto rechts met het witte shirt) diende bij het buurtbudget in 2020 het idee in om een tuinproject te initiëren in de openbare ruimte naast de flat. Dit proces was, los van de coronapandemie, uitdagend en vermoeiend met onderlinge conflicten tussen bewoners en participatieprofessionals van samenwerkingspartijen in de wijk en gemeente. Uiteindelijk is er nu een prachtige tuin met verhoogde bakken, een zitje met overkapping en perken gerealiseerd samen met bewoners. In dit voorstel zien we de casus van Yvonne als een 'illustratieve casus' die veel leerpotentieel heeft⁴. Door diepgaand te reflecteren met betrokkenen op deze casus, kunnen we veel leren over participatieprocessen in de openbare ruimte met bewoners (in dit geval ouderen, met een diversiteit aan migratieachtergronden en andere uitdagingen in het leven), en de dynamieken in participatieprocessen die gemeente worden geïnitieerd.

Onderzoeksdoelstelling

Het doel van dit onderzoek is: diepgaand inzicht in ervaren processen, conflicten en succesbelevingen door betrokkenen in een casus waarin een bewoner initiatief neemt in een participatieproces om de openbare ruimte in te richten samen met bewoners. Dit levert enerzijds kennis op voor zowel participatieprofessionals, burgers/burgerinitiatieven en gemeenten over ingrediënten voor 'goede' samenwerking in het participatief inrichten van de openbare ruimte. Anderzijds zal het proces - door gezamenlijk te reflecteren - onderling begrip en praktische handvatten opleveren voor verdere samenwerking (op lokaal niveau rondom de Marius Ten Catehof flat, op gemeentelijke niveau rondom buurtbudgetten en participatie rondom de Omgevingswet,

en landelijk over samenwerken tussen participatieprofessionals en bewoners in het samenwerken aan verbetering van de openbare ruimte).

Onderzoeksvraag

Vraag van dit onderzoek is:

Wat zijn de ervaringen van diverse betrokkenen (initiatiefnemer, bewoners, partners in de wijk, gemeente) bij het participatieproces rondom gezamenlijk inrichten van openbare ruimte met bewoners op het gebied van proces, conflict en succesbeleving en het (bedoelde en onbedoelde) resultaat van dit participatieproces?

B. Urgentie/Belang

Nederland vergrijsst en ontgroent. Voor ouderen wordt de wereld steeds kleiner: in de praktijk van gemeenten is het concept 'rollator-afstand' steeds belangrijker. Dit is een cirkel van 300 meter rondom je woonplek. Hoewel de cijfers over de nabije toekomst van het aantal ouderen in een wijk alarmerend zijn, en ook vanuit de Raad voor Samenleving (RVS) het nadrukkelijke advies komt om in co-creatie met bewoners aandacht te hebben voor buurtontwikkeling, als in: ontmoeting in de buurt en letterlijke inrichting van de straat (minder auto's, meer groen, meer speels en meer mogelijkheden tot fysieke beweging), lijkt de urgentie om iets te doen met deze ontwikkeling laag. De Raad voor Ouderen publiceerde recent een rapport waarin gepleit werd voor een 'dorps' ontmoetingsplein in elke wijk. Maar hoe richt je die publieke ruimte nu in, waarbij je de perspectieven, wensen en behoeften van (oudere) bewoners goed meeneemt? Hoe richt je de ruimte participatief in, en wat kunnen we leren van mensen die hierin pionierden? Dit voorstel richt zich op een bewoners(groep) en participatieproces (buurtbudget) die graag willen leren mét de praktijk en wetenschap, vanuit alle perspectieven, om lessen te trekken voor de toekomst en participatieprofessionals handvatten te geven voor succesvolle participatietrajecten!

C. Plan van Aanpak

Dit is een plan voor een responsieve evaluatie⁵. Dit betekent dat een casus wordt geëvalueerd vanuit verschillende perspectieven en belanghebbenden, met als doel samen te komen tot onderling begrip en lessen en acties voor een gezamenlijke toekomst.

Deze responsieve evaluatie richt zich op een voorbeeld dat bewust is geselecteerd als een kritische illustratieve casus met 'leerpotentieel'. Dit betekent dat, ook al is een casus niet representatief, het een beter begrip van de activiteiten en relaties naar voren zal brengen⁴⁻⁶. Een kritische illustratieve casus met leerpotentieel helpt om zaken te illustreren die in typische casussen over het hoofd worden gezien⁴. Dit maakt dat anderen kunnen leren van deze casus.

De casus is in dit geval het initiatief van een bewoner in een seniorenflat met een mix aan bewoners met migratieachtergronden en andere uitdagingen in het leven in Amsterdam Buitenveldert, waarbij het idee was om de openbare tuin onderaan de flat samen in te richten. Vanaf hier noemen we dit 'de casus'. Het plan heeft drie fasen:

Fase 1: Diepgaand inzicht in de casus vanuit verschillende perspectieven

In beeld brengen van ervaringen rondom de casus. Hiervoor gebruiken we diverse methoden: interviews, duo-interviews en/of creatieve sessies (minimaal n=7) om ervaringen in woord en beeld op te halen en in kaart te brengen. De inzichten worden in een iteratief proces geanalyseerd tijdens het proces en de aanpak wordt aangepast aan de lokale situatie, rekening houdend met mogelijkheden van deelnemers en onderlinge gevoeligheden tussen deelnemers (met het oog op 'conflict'). Ontwerp van een 'product' waarin deze ervaringen gepresenteerd worden. Een passende presentatievorm (een tentoonstelling? Een serie kijkdozen aan de muur?) ontstaat in het proces. Het team dat de interviews en sessies uitvoert bestaat uit een social designer en participatief actieonderzoeker (Marielle Schuurman), een senior onderzoeker (Barbara Groot), een student-onderzoeker (n.t.b., >35 jaar) en een bewoner (Yvonne).

Fase 2: Delen van de bevindingen met bredere groep in een dialoogsessie

Het product en de verhalen delen we vervolgens met een bredere groep die betrokken is bij het buurtbudget en bij het participatief inrichten van de ruimte (gemeenteambtenaren, mensen van de woningbouw van de flat, mensen van Natuur Milieuteam Zuid, welzijnsorganisatie Dynamo, Werkgroep Ouderenvriendelijk

Buitenveldert, etc.). Tijdens de dialoogsessie is er ruimte voor het uitwisselen van perspectieven. Ook deze zullen worden vastgelegd middels tekst en beeld.

Fase 3) Delen van de bevindingen en nadenken over de toekomst

Ten slotte zullen de resultaten ook gedeeld worden met de overige flat- en buurtbewoners. In deze bijeenkomst(en) denken we ook na over een vervolg: wat willen we nog meer rondom de flat en in de tuin om nog beter samen te kunnen leven?

Deliverable

Uiteindelijk levert dit onderzoek een product op dat via internet goed deelbaar is. Ook wordt een artikel gemaakt voor een Nederlands ((semi-)wetenschappelijk) tijdschrift.

1. Sintomer, Y., Herzberg, C., & Röcke, A. (2008). Participatory budgeting in Europe: Potentials and challenges. *International journal of urban and regional research*, 32(1), 164-178.
2. Williams, E., St Denny, E., & Bristow, D. (2019). Participatory budgeting: An evidence review. n/a.
3. van den Hende, H., & van Wijk, E. (2020). Buurtbudgetten en community building: onderzoek naar buurtbudgetten in West, Centrum, Noord, Nieuw-West en Zuidoost. Hogeschool van Amsterdam.
4. Stake, Robert. 1995. *The art of case study research*. London: SAGE.
5. Abma, Tineke A., and Robert E. Stake. 2001. "Stake's responsive evaluation: Core ideas and evolution." *New directions for evaluation* 92: 7-22. doi: doi.org/10.1002/ev.31
6. Abma, Tineke A., and Robert E. Stake. 2014. "Science of the particular: An advocacy of naturalistic case study in health research." *Qualitative Health Research* 24 (8): 1150-1161. doi: 10.1177/1049732314543196

D. Ervaring en Expertise

Yvonne Lengams is een actieve bewoner van de flat uit dit voorstel. Ze doet vrijwilligerswerk buiten de flat, en vroeg in 2020 een buurtbudget aan. Ze is de trekker van de bewonersparticipatie in de flat, met alle conflicten en waarde van dien.

Hester Siegers (Dynamo Amsterdam) is de participatie medewerker vanuit het welzijnswerk die betrokken is geweest bij het project en een belangrijke rol heeft gespeeld in de ontwikkelingen rondom dit project.

Deborah Lauria, directeur van Cliëntenbelang Amsterdam (Centrum voor Cliëntervaringen) zet zich al jaren in voor participatie van bewoners en cliënten in participatieprocessen. Als organisatie adviseren en lobbyen ze rondom participatievraagstukken bij de gemeente Amsterdam, maar ook landelijk op thema's die breder gelden. In dit proces zullen ze als praktijkpartner meedoen in het onderzoek en participatielessen uitdragen vanuit alle haarvaten van de organisatie. Zij bereiken actieve burgers die participeren op allerlei vlak, en zorg-, welzijn-, en gemeenteprofessionals op het gebied van participatie.

Marielle Schuurman (Vormvinder) is social designer en participatief actieonderzoeker. Ervaren kwalitatief onderzoeker, facilitator van co-creatie. Visualiseren van ervaringen en zingeving. Ervaring met het opzetten – en weer loslaten - van een buurttuin in een Amersfoortse stadswijk.

Barbara Groot (VU Amsterdam) is participatief onderzoeker en communicatiewetenschapper. Ze deed afgelopen 10 jaar onderzoek rondom participatieprocessen in wijken en onderzoeken, en de ethiek daarvan. Haar proefschrift 'Ethiek van Participatief Actieonderzoek' beschreef de nodige uitdagingen in samenwerkingsprocessen en conflicten tussen burgers en andere betrokkenen bij participatieprocessen.

Dennis van den Boomen (woningbouwvereniging WoonZorg) is als bewonersconsulent betrokken bij de flat. Hij heeft nog niet toegezegd om actief deel te nemen, maar was wel geïnteresseerd in deelname. Stagiair woonconsulent, **Ite**, zou mogelijk een mooie onderzoeksassistent zijn.

Flora Bremer en Rocco Spiers zijn de bestuurders van het Stadsdeel zijn ook geïnteresseerd. Helaas betrokken wij hen pas op het laatste moment waardoor we nog niet zwart op wit hebben of ze willen deelnemen.

Pauline Luimes, Regisseur Zorg & Welzijn van het stadsdeel Amsterdam Zuid is betrokken bij de werkgroep Ouderenvriendelijk Buitenveldert in een partnerschap dus zal ongetwijfeld met ons meedenken vanuit die rol.

<p>E. Haalbaarheid</p> <p>Deze responsieve evaluatiestudie is haalbaar, omdat Yvonne Lengams, ondanks alle uitdagingen in het traject, goed contact heeft gehouden met de diverse partners in de flat en buurt. Bovendien kan evalueren gezien worden als een logisch vervolg op het participatieproces rondom het buurtbudget en de participatief ingerichte tuin. De verwachting is daarom dat mensen bereid zijn om mee te werken en dat er draagvlak is. Zoals hierboven bij de partners is toegelicht, vele partners zijn wel geïnformeerd over dit plannetje en enthousiast.</p>
<p>F. Originaliteit</p> <p>Participatieprocessen zijn vaak hobbelig. Weerstand is een belangrijk onderwerp in deze trajecten. Dit traject bevat veel weerstand en conflict. Niet altijd leuk, maar 'schuring geeft glans'. Reflectie hierop is ook niet altijd makkelijk. Er is nog relatief weinig onderzoek dat zich richt op de uitdagingen en conflicten in participatieprocessen. Het proefschrift van Barbara Groot o.a. trachten wel dichtbij deze processen te komen, maar vaak blijft dit leren op afstand. Het is een 'modderige praktijk', zoals Tina Cook, een participatief onderzoeker uit Engeland dit noemt. In dit traject gaan we deze 'modderigheid' aan, samen met bewoners die hier een hoofdrol in speelden. Ze laten hun ervaringen weten, wat heel belangrijk is. Alleen als de geleefde ervaring van bewoners en andere betrokkenen begrepen wordt, kan hier beter op ingespeeld worden in participatieprocessen vanuit gemeente, overheden en andere betrokken partijen. Tevens is deze casus origineel, omdat het een casus betreft met een multiculturele groep ouderen die betrokken is. Samenwerking in participatie is in deze groep al meer uitdagend, en zeker als het gaat over bewonersparticipatie van 'binnenuit'. Daarom denken we dat deze 'illustratieve' casus heel waardevol is om op te reflecteren en belichten. We hopen dat de casus participatieprofessionals, maar ook actieve burgers, en bestuurders informeert en inspireert!</p>
<p>G. Kennisbasis en Kennisoverdracht</p> <p>Zoals hierboven genoemd zullen we de resultaten bij alle betrokkenen rondom de casus delen. Daarnaast levert dit onderzoek een product op dat via internet goed deelbaar is. Ook wordt een artikel gemaakt voor een Nederlands ((semi-)wetenschappelijk) tijdschrift. We zouden ook in het POPnetwerk een sessie aan de lessen kunnen wijden.</p>
<p>H. Pluspunten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meer inzicht in participatieve processen bij bewonersinitiatieven. • Meer inzicht in de rol die gemeente /stadsdeel kan spelen bij het faciliteren van toekomstige bewonersinitiatieven. • Inzicht vanuit verschillende perspectieven, ook bewoners en bewoners van kleur, over participatieprocessen • Inzicht in machtsdynamieken die ook bij bewoners spelen en onder alle partners in zo'n initiatief <p>Hoewel nog niet iedereen 'officieel' heeft getekend (en een in-kind bijdrage is gehonoreerd), is er veel energie om mee te doen:</p> <p><i>"Wat goed dat je contact opneemt! Ik ben groot voorstander van het verbinden van wetenschappelijke kennis en onderzoek aan wat wij doen als gemeente. Mijn collega Rocco Piers is de bestuurder die dat in portefeuille heeft en daar veel meer van weet dan ik. Ik zal hem eens vragen of hij wil denken over een mogelijk onderzoeksvoorstel."</i> Flora Breemer, Stadsdeelbestuurder, Stadsdeel Zuid, Gemeente Amsterdam</p> <p><i>"Is het een idee om een keertje af te spreken om de opties en wensen te verkennen? Lijkt me interessant!"</i> Rocco Piers, Stadsdeelbestuurder, Stadsdeel Zuid, Gemeente Amsterdam</p> <p><i>"Het lijkt me een zeer zinvol onderzoek waar ik graag aan meewerk. Mijn naam en handtekening mag je eronder zetten."</i> Hester Siegers, participatiemedewerker, Welzijnsorganisatie Dynamo Amsterdam</p>

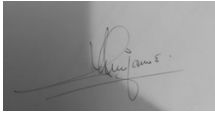

Deel 4 - Begroting

<p>Geef de geschatte kosten weer (inclusief btw) van de activiteiten die worden uitgevoerd. Specificeer in enkele regels welke kosten worden gemaakt en wat het benodigde budget hiervoor is.</p> <p>De hoofdaanvrager zal de kostenvergoeding ontvangen en is zelf verantwoordelijk voor een verdere verdeling van de kosten naar de andere deelnemende partijen en de verantwoording daarvan.</p> <p>Eventuele cofinanciering dient in een aparte tabel hierna te worden vermeld en dus niet in deze tabel.</p>	
Beschrijving	Kosten
<p>Student assistent (4 maanden, 0,2 FTE inclusief VAT/1 dag per week)</p> <p>Activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Houden van interviews - Uitwerking en analyse van interviews - Communicatie met partners 	€ 4.178,40
<p>Coördinatie project door dr. Barbara Groot (4 maanden, 36 uur inclusief VAT/ 2,2 uur per week)</p> <p>Activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Begeleiding van student assistent 	€ 4.000
Vrijwilligersvergoeding ouderen en bonnen voor deelname	€ 1.000
<p>Social designer (€ 100/h inclusief VAT, 55 uur)</p> <p>Activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Creatieve sessies tijdens de focusgroepen - Ontwerp eindproduct 	€ 5.500
Benodigdheden focusgroepen en creatieve sessies	€ 300
Totaal aangevraagd bedrag (maximaal € 15.000)	€ 14.978,40

Deel 5 - Cofinanciering

Cofinanciering is niet verplicht. Bij de omschrijving dient vermeld te worden of het 'in kind' of 'cash' financiering betreft.		
Organisatie	Omschrijving co-financiering	Bedrag

Deel 6: ondertekening voor akkoord

<p>Ondertekening dient te gebeuren door hoofdaanvrager én namens tenminste één onderzoeksinstelling en één praktijkinstelling. Er mag digitaal ondertekend worden.</p>		
Organisatie	Naam	Handtekening voor akkoord
VU Amsterdam	Barbara Groot (hoofdaanvrager)	
VU Amsterdam	Esther van den Hengel (decaan Bèta faculteit)	DocuSigned by: 11C672146EF44F2...
Bewoner en initiatiefnemer bewonersinitiatief	Yvonne Lengams (actieve bewoner)	
Cliëntenbelang Amsterdam / Centrum voor Cliëntervaringen	Deborah Lauria (directeur)	
Vormvinder	Mariëlle Schuurman (social designer en onderzoeker)	